

AMNESTY INTERNATIONAL PUBLIC STATEMENT

2023 ж. 2 қараша EUR 57/7495/2023

ҚАЗАҚСТАН: БЕЙБІТ САЯСИ БЕЛСЕНДІ МАРАТ ЖЫЛАНБАЕВ БОЛЖАМДЫ ЭКСТРЕМИЗМ АЙЫБЫМЕН ТҮРМЕГЕ ҚАМАЛДЫ

30 қарашада Қазақстандық белсенді және атақты спортшы Марат Жылымбаев өзінің бейбіт саяси қызметі үшін жеті жылға бас бостандығынан айырылды. Ол дереу және сөзсіз босатылуы тиіс.

Марат Жылымбаев экстремизммен байланысты қылмыстар, атап айтқанда, тіркелмеген "Қазақстанның демократиялық таңдауы" саяси оппозициялық қозғалысына (ҚДТ) қатысқаны үшін қате айыпталды. 2018 жылы қазақстандық сот бұл қозғалысты "экстремистік ұйым" деп таныды және ұйымның араздықты, зорлық-зомбылықты немесе кемсітушілікті қоздыратын зорлық-зомбылықпен айналысатыны немесе өшпенділік насихаттайтыны туралы нақты дәлелдердің жоқтығына қарамастан, оған тыйым салды. Бұл шешім ҚДТ атынан немесе онымен бірлесіп жасалған кез-келген іс-әрекеттің қылмыстық жауапкершілікке жататынын білдіреді, содан бері оның көптеген жақтастары қудалауға ұшырады, оның ішінде қамауға алу, қылмыстық қудалау және ондаған адамды түрмеге қамау. Тек 2023 жылы сегіз адам ҚДТ қолдағаны үшін экстремизмге қатысты айыптар бойынша сотталды, ал дәл қазір осыны жазу барысында тағы бес адам тергеудің астында.

Марат Жылымбаев - әлемге әйгілі спортшы, Гиннестің рекордтар кітабына сәйкес жеті әлемдік рекордтың иегері. Ол әлемдегі ең үлкен және ең ыстық шөлдерде марафондар өткізумен танымал. Ол қазақстандық билікті сынайтын және елдегі бейбіт саяси өзгерістерге шақыруды көпшілік алдында қолдайтын бейбіт наразылық білдіруші. Ол Қазақстанның қоғамдық жиналыстарды реттейтін шектен тыс шектеулі заңнамасына сәйкес бейбіт митингілерге қатысқаны үшін бірнеше рет қамауға алынып, жазаланды. Ол ҚДТ ұсынған наразылық митингілерін қоғам алдында қолдағаны, сондай-ақ 2023 жылғы наурыздағы парламенттік сайлауда саяси белсенді Жанна Сәрсенованың кандидатурасын қолдап, ақша аударғаны үшін саяси астары бар айыптарға тағылып, сотталды. Бұл үшін Марат Жылымбаев экстремистік қызметті қаржыландырды және Қазақстанның "конституциялық тәртібін" күштеп бұзуға ұмтылған шетелде орналасқан "экстремистерден" "нұсқаулар алды" деп айыпталды.

Марат Жылымбаевтың айыптау үкімі жойылып, ол дереу және сөзсіз босатылуы тиіс. Қазақстан билігі өз сыншыларына қарсы қуғын-сүргінді тоқтатып, Қазақстанның адам құқықтары саласындағы халықаралық құқықтық міндеттемелерін толықтай құрметтеуі тиіс.